

Concept-Verslag

Vergadering

Commissie Water en Infrastructuur (W&I)

Aanwezig

dhr. J.W. Aerts (50PLUS), dhr. J.N.J.J. Beemsterboer (BBB ■), mw. M. Beerepoot-Bakker (50PLUS), mw. J.H.H. de Boer (BBB), dhr. T. Breedijk (Waterplatform Groen, Water & Land), mw. T.M. Brouwer (BBB), mw. C.J. Dijck (BBB), dhr. F.J.A. Frowijn (CDA), mw. S.G.C. Hak (VVD)(iets verlaat), mw. K. Hartog (Waterplatform Groen, Water & Land ■), dhr. F. Hoekstra (Water & Natuur), dhr. D.P. Imfeld (Water & Natuur), mevr. D. Koelemij (Partij voor de Arbeid), dhr. H. Komproe (CDA), Mevr. E. Koning-Bruijn (Boeren Burgers Waterbelang), dhr. F. T.S. van der Laan (Partij voor de Arbeid) (voorzitter), dhr. A. Lap (fractie Arie Lap), dhr. A.M. Langeveld (VVD ■), dhr. J.D. Rooker (Ongebouwd), mw. E.Y. van Roijen (Waterplatform Groen, Water & Land, dhr. S.R.F. Ruiter (Ongebouwd ■), mw. S. Schreuder (Partij voor de Arbeid), dhr. R. van Schoorl (Boeren Burgers Waterbelang), mw. V. Spruijt (Partij voor de Dieren), dhr. N.J.J. Van Tunen (Boeren Burgers Waterbelang), dhr. J. de Wit (Forum voor Democratie) (iets verlaat), dhr. F.A.S. Zoon (Partij voor de Dieren), mw. A.A.M. Zuurbier-Oudhuis (BBB) (■) hoogheemraad

Tevens aanwezig

dhr. M. Cortel (bestuursadviseur), mw. R.M. Lubbers (Notuleerservice Nederland)

Afwezig

Kopie aan
CHI

Van
Marko Cortel

Registratienummer
25.0237409

Datum vergadering
22 januari 2025
19:30 – 21:40 uur

1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering en heet alle aanwezigen en de kijkers naar de livestream van harte welkom. Na afloop van deze vergadering vindt er een besloten deel plaats. De opening én vaststelling van de agenda vinden nog in openbaarheid plaats. Aansluitend wordt de livestream uitgeschakeld en het publiek verzocht de zaal te verlaten.

Er was gemeld dat er een filmploeg van KRO|NCRV aanwezig zou zijn, maar dat blijkt niet het geval.

- Portefeuillehouder Langeveld (VVD) dankt de heer Frowijn voor de aandacht die hij vroeg voor een kop in het magazine Binnenlands Bestuur: 'Waterschappen 'vergat' mee te betalen aan dijkversterking'. Deze kop kan wenkbrauwen doen fronsen, veronderstelt de portefeuillehouder, vandaar zijn uitleg.

Hoogheemraadschap
Hollands Noorderkwartier
Postbus 250, 1700 AG Heerhugowaard
Stationsplein 136,
1703 WC Heerhugowaard

T 072-582 8282
F 072-582 7010
info@hhnk.nl
www.hhnk.nl

Datum/vergadering
22 januari 2025 Commissie Water & Infrastructuur

De minister van I&W heeft de Kamer geïnformeerd over de aanscherping van de verdiepende analyse die is gemaakt van de beoordelingsresultaten van de eerste landelijke beoordelingsronde. Er is door experts met alle waterschappen gesproken en HHNK ontving complimenten voor de grondigheid en de mate van detaillering van zijn beoordeling. Op landelijk niveau lijkt de prognose van het aantal te versterken kilometers iets te zijn gedaald.

Dat was overigens -aldus de portefeuillehouder- al bekend bij het HWBP. De waterschappen hebben zelf immers ook al een herbeoordeling uitgevoerd en naar aanleiding daarvan was het aantal kilometers naar beneden bijgesteld.

Op niveau van het HHNK is hiervan vrijwel geen sprake omdat de beoordeling zo goed was. Tegelijkertijd staat vast, dat de totale versterkingsopgave tot 2050 meer geld zal vergen. In 2024 heeft HHNK en de andere waterschappen al ingestemd met het besluit om vanaf 2030 meer geld hiervoor beschikbaar te stellen.

Het komende jaar werkt HHNK binnen het HWBP met het Rijk aan de verdere uitwerking van de afspraken om het landelijke programma sneller en efficiënter uit te voeren. Zodat ook het Rijk de extra benodigde middelen beschikbaar kan stellen.

De portefeuillehouder zegt -verwijzend naar het project Gebonden Bijdragen- dat met alle waterschappen is afgesproken dat wanneer er binnen een project het geld niet volledig wordt besteed -bijvoorbeeld omdat geraamde risico's goed werden beheerst- dit geld beschikbaar blijft voor toekomstige tegenvallers. HHNK heeft hiermee inmiddels ook een reserve opgebouwd. In de Programmarapportage staat hierover mee informatie.

Momenteel wordt HHNK geconfronteerd met twee projecten met tegenvallers (deze overschrijden de 100%) en deze worden dus gedekt uit de genoemde reservepot. Zodoende blijven de kosten binnen het HWBP-project.

Kortom: de kop van het magazine suggereerde meer dan de feitelijke situatie.

2. Vaststellen van de agenda

De voorzitter constateert dat de aanwezigen akkoord gaan met de voorliggende agenda die dus conform wordt vastgesteld.

Vertegenwoordigende rol

3. Gelegenheid tot inspreken

De voorzitter meldt dat er drie sprekers zijn: mevrouw Planthof namens 'De Vrienden van het Kerkpad Wormer'. Zij spreekt in over een plan in de Wijdewormer (geen agendapunt). De twee anderen spreken in over het onderwerp dinoterb/het Deltares-onderzoek (geagendeerd).

Mevrouw Margo Planthof vindt het plezierig dat zij kan reageren op het antwoord van HHNK op de brief van 'De Vrienden' van 12 september over de veenweidenatuur in Wormerland (IJsbaan Wormerland). 'De Vrienden' heeft een achterban van ongeveer 3.000 inwoners die allen de petitie voor het behoud van de IJsbaan hebben ondertekend. 'De Vrienden' riepen HHNK met klem op, de functie van perceel Wormer G1035 niet te wijzigen ten behoeve van de realisatie van een tennis-padelsportcomplex.

Motivatie:

1. Het terrein heeft grote biodiversiteitswaarde en is belangrijk voor de omgeving. Spreker verwijst naar het door de Radboud Universiteit opgestelde rapport. De natuurwaarde van dit stuk veenweide 'is er gewoon': het is gratis en HHNK hoeft dan ook geen kapitalen te besteden aan biodiversiteit of natuurcompensatie als de functie van het perceel ongewijzigd blijft.

Datum/vergadering
22 januari 2025 Commissie Water & Infrastructuur

2. Het huidige terrein kan dienst doen als tijdelijke waterberging bij weersextremen. En zou zelfs kunnen worden vergroot.

HHNK schreef in zijn reactie, dat de gemeente Wormerland nog geen verzoek tot aankoop heeft ingediend, er geen noodzaak is voor een grotere waterberging en de gemeente is geadviseerd goede drooglegging te realiseren bij nieuwe ontwikkelingen. Voor het waterschap is de kous hiermee af, maar niet voor 'De Vrienden'.

Ingenieursbureau Sweco diende op 4 juli 2024 een watertoetsverzoek in bij het waterschap voor de aanleg van een openlucht padel-tenniscomplex op het ijsbaanterrein in Wormer op de locatie van het perceel van HHNK.

In deze aanvraag staan -aldus 'De Vrienden'- onduidelijke gegevens die een juiste beoordeling onmogelijk maakt. De inspreker vraagt zich dan ook af of de gegevens die HHNK krijgt aangeleverd voor het maken van een watertoets worden gecontroleerd? Door wie? Kan een tweede mening worden aangevraagd? 'De Vrienden' zou hierop graag antwoorden ontvangen. Op de langere termijn zal er een grotere behoefte ontstaan aan meer waterberging in het veengebied vanwege weersextremen en zeespiegelstijging.

Vandaar de dringende oproep om dit perceel niet van de hand te doen ten behoeve van de aanleg van een sportcomplex en de functie van veenweidegrasland met natuurwaarde in stand te houden. Nog meer inpoldering, drooglegging, inkrimping van de veenweidenatuur betekent een rem op de vooruitgang en strijdig met innovatieve strategieën die nodig zijn voor een veilig Noord-Holland.

Inmiddels is er in Wormer door burgers en professionals een burgerinitiatief gestart voor een goed doorgerekend, duurzaam nieuw sportcomplex inclusief woningen waarbij geen concessies worden gedaan aan de kwaliteit van leefomgeving noch veenweidenatuur op en rondom de IJsbaan.

Wormerland voldoet overigens ruim aan de norm voor woningbouw. Het is dus niet nodig om een doorschuifspelletje te spelen met percelen en functies ten behoeve van een tenniscomplex. De gemeente voldoet aan de door het Rijk gevraagde bouwnorm. Het opofferen van de natuurijsbaan zien veel gemeentebestuurders als een duivels dilemma. Het is een onderdeel van een financiële constructie die niet volledig openbaar is. Ook via een Woo-verzoek wordt de kwestie niet inzichtelijk vanwege de regels over geheimhouding over aanbestedingen.

- De heer Rooker (Ongebouwd) begrijpt de inbreng en de overwegingen van 'De Vrienden'. Maar het gaat over ruimtelijke ordening en de heer Rooker vindt dan ook dat het aan de eigen gemeenteraad is. Het waterschap heeft toevallig een stukje eigendom in het gebied. Maar zou dat dan leidend moeten zijn in de democratie binnen deze gemeente? Vindt inspreker niet ook zelf dat zij zich dient te vervoegen bij (het besluit van) de gemeenteraad?
- Mevrouw Planthof antwoordt, dat 'De Vrienden' ook actie ondernemen richting de gemeente. Maar dat zij alle middelen inzetten om te voorkomen dat deze plek wordt bebouwd: 'Dus daar moet u ook aan geloven', zo zal ik het maar noemen. Vandaar haar komst: om het waterschap ervan bewust te maken dat er belangrijke natuur is die het waterschap niet dient op te geven.
- Mevrouw Koelemij (PvdA) haakt in op de mededeling dat een beroep op de Woo niet heeft geleid tot alle gewenste informatie. Zij vraagt mevrouw Planthof wat zij van het waterschap nodig heeft aan informatie waarmee 'De Vrienden' verder kunnen.
- Mevrouw Planthof legt uit dat deze passage betrekking had op wat er in de gemeente gevraagd is met een beroep op de Woo. Van HHNK wordt gevraagd dat het een biodiversiteitsbeleid uitvoert waardoor dit gebied niet hoeft te worden opgeofferd. Zij ziet wat dit betreft zelf geen link met de Woo.

Datum/vergadering
22 januari 2025 Commissie Water & Infrastructuur

- De heer Zoon (PvdD) vraagt of voor de alternatieve plannen ook het HHNK-grondgebied nodig is. Of blijft dit dan onaangeroerd, zoals het nu is?
- Mevrouw Planthof zegt dat zij dit niet weet maar bereid is dit na te zoeken. Er zijn twee plannen, waarvan in elk geval één los staat van het HHNK-grondgebied.

De voorzitter dankt mevrouw Planthof daarop voor haar inspraak. Hij meldt dat inmiddels ook mevrouw Hak en de heer De Wit zijn gearriveerd.

Mevrouw Leeflang -die insprekt namens de stichting 'Mobilisation for the Environment' (MOB)- start met de constatering dat wordt gesteld dat een verspreidingsroute van dinoterb via de landbouw niet wordt uitgesloten, maar wijst erop dat deze ook niet is onderzocht. HHNK heeft in 2024 dinoterb deze stof dan ook verwijderd uit het meetpakket en het waterschap heeft geen metingen meer gedaan naar dinoterb, terwijl in 2022 en 2023 een groot aantal overschrijdingen was geconstateerd.

Kennelijk ziet men als oplossing voor de discussie over dinoterb: wat je niet meet, is er niet. Naar analogie van voorbeelden als: 'heb je overgewicht, gooi de weegschaal weg' dus: wordt er dinoterb gevonden, stop met meten.

De dinoterb-discussie leidt ook af van de andere middelen die jaarlijks worden gemeten. Zoals Fipronil, Tefluthrin, Imidacloprid, Metazachloor, Parathion, Fluopicolide enz.

In de Kaderrichtlijn Water wordt water omschreven als geen gewoon handelswaar maar als erfgoed dat als zodanig beschermd, verdedigd en behandeld dient te worden.

HHNK heeft nog geen noemenswaardige actie ondernomen om het oppervlaktewater te beschermen anders dan vrijwillige en vrijblijvende maatregelen uit het Landbouwportaal waar jaarlijks tonnen belastinggeld aan wordt besteed en in 2025 door de Provincie en HHNK bij elkaar € 1,5 miljoen.

Voor dat bedrag zou men een behoorlijk aantal handhavers kunnen aanstellen die kunnen worden ingezet op de naleving van spuitvrije zones, driftreducerende technieken enz.

Inspreker heeft de juridische quickscan bestudeerd. HHNK moet nog starten met het onderzoeken van welk juridisch instrumentarium kan worden ingezet. Ook de onderzoekers constateerden dat HHNK vooral heeft ingezet op vrijwillige en vrijblijvende maatregelen. Hoe kan het zijn dat de vervuiler betaalt?

NH-Nieuws meldde 22 januari 2025 dat het drinkwater van PWN het duurste is van heel Nederland. Mede vanwege de hoge kosten van het zuiveren: 'Men moet het water tussen het vuil vandaan halen', aldus PWN.

Haar aan HHNK en Provincie betaalde belastingen worden -aldus mevrouw Leeflang- besteed aan een nutteloos Landbouwportaal 'maar ik zit wel met vies water opgescheept'.

De kosten van het gebruik van landbouwgif wordt momenteel afgewenteld op de burger/samenleving.

- De heer De Wit (Forum voor Democratie) vraagt of bekend is bij MOB hoeveel van deze middelen worden gebruikt door burgers.
- Mevrouw Leeflang ziet de discussie over het gebruik van vlooienslijpbandjes weer opdoemen. Zij adviseert om te raden te gaan op www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl. Men kan HHNK aanklikken en vervolgens alle gekleurde stipjes. Dan komen alle in het oppervlaktewater aangetroffen stoffen in beeld. De grootste problemen zijn gemeten rondom Callantsoog. Daar staat geen rwzi die op die punten loost. Ook worden in dit gebied geen parfumsflesjes gemaakt noch is er plastic industrie. Een deel van de vervuiling wordt door burgers veroorzaakt (onder andere vlooienslijpbandjes, mierenlokdooisjes) maar afgaande op de bestrijdingsmiddelenatlas zou de conclusie kunnen worden getrokken dat de meeste huisdieren in de regio Callantsoog wonen en

Datum/vergadering
22 januari 2025 Commissie Water & Infrastructuur

daar rondzwemmen. De in de atlas vermelde middelen komen voor 99% uit de landbouw. En belanden via afspoeling én drift in het oppervlaktewater.

De voorzitter dankt mevrouw Leeftang voor haar inspraak.

De heer Friso Teerink spreekt in namens natuurvereniging 'Het Zijper Landschap' dat 25 jaar geleden door verontruste burgers werd opgericht na de transformatie van grote arealen weiland tot bollenland. Binnen de vereniging/regio bestaat grote onrust over de vele meldingen van overschrijdingen van waardes van landbouwbestrijdingsmiddelen. Hij vindt het tekenend dat de landbouw de middelen evenwel consequent verbloemend 'gewasbeschermingsmiddelen' noemt.

Hij vindt dat de visie van de vereniging (wat goed is voor de natuur/landschap is goed voor mensen en wat slecht is voor natuur/landschap is ook slecht voor mensen) breder moet worden uitgedragen.

Dinoterb komt niet van nature in de natuur voor. Zie het rapport. De onderzoekers maken onderscheid tussen historisch én recent gebruik. Op pagina 5 staat dat de vervuiling van dinoterb door recent gebruik wordt uitgesloten, want het is illegaal vanaf 1996 en omdat de toezichthouder geen overtredingen heeft geconstateerd.

Dus wordt ervan uitgegaan dat de dinoterb-vervuiling door historisch gebruik is ontstaan. Er worden vervolgens zes lijnen benoemd van manieren waarop deze stof zich na gebruik in het verleden zou hebben kunnen verspreiden, zoals door de lucht of het water. Vervolgens concluderen de onderzoekers dat het zeer onwaarschijnlijk is dat de dinoterb-vervuiling is veroorzaakt door historisch gebruik. Dat veronderstelt, meent de inspreker, dat receptgebruik in heden of verleden aan de basis moet liggen maar die conclusie wordt niet in het rapport getrokken. Opvallend en verontrustend. De inspreker vindt dat de vervuiling veroorzaakt moet zijn door recent gebruik. Hetgeen zou moeten leiden tot meer metingen en uitbreiding van handhaving.

Natuur en Milieu en Urgenda hebben recentelijk een handleiding opgesteld waarin alle van toepassing zijnde wetten zijn vermeld en hoe er kan worden gehandhaafd. Gemeenten en waterschappen kunnen hier hun voordeel mee doen. Dus: 'laten we aan de slag gaan en de kwaliteit van het oppervlaktewater verhogen'. HHNK dient dus een actieplan op te stellen om dit hele grote probleem op te lossen, samen met de ingezetenen en de natuurvereniging. Ontkennen kan niet meer.

- Mevrouw Schreuder (PvdA) vraagt hoe de burger volgens inspreker het beste zou kunnen worden betrokken, zou kunnen samenwerken met het waterschap om bepaalde overtredingen/misstanden aan het licht te laten komen.
- De heer Teerink wijst erop, dat burgers zien wanneer agrariërs 'in de fout gaan'. Dat zij onderdeel uitmaken van de samenleving, is een complicerende factor in dit gebied. Men komt elkaar tegen en het is moeilijk om kritiek te formuleren zonder meteen te belanden in de persoonlijke sfeer. Mensen zijn daarom terughoudend in het uiten van kritiek. Het Zijper Landschap ervaart dit in de praktijk: de bollensector en brancheorganisaties vinden dat de site van de natuurorganisatie negatieve berichten over hen plaatst. Zij zijn van mening dat deze zouden moeten worden verwijderd, verwijzend naar de uitspraak van HHNK over dinoterb en de andere visie van de natuurorganisatie. Als de teksten niet van de site worden gehaald, zouden andere juridische stappen worden overwogen door de sector/brancheorganisaties. De heer Teerink vindt het uitzonderlijk als burgers geen kritiek meer mogen formuleren en uiting mogen geven aan hun verontrusting. Waar alle aanleiding voor is. Zelfs artsen leggen momenteel een direct verband tussen neurologische aandoeningen en het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Burgers zijn terecht

Datum/vergadering
22 januari 2025 Commissie Water & Infrastructuur

verontrust en signaleren wanneer de 50 meter niet wordt nageleefd, dat de wet wordt overtreden.

De voorzitter stelt, dat de inspreker de discussie inmiddels verlegd.

- De heer Teerink vindt dat hij reageert op de vraag hoe burgers te betrekken bij het signaleren van overtredingen. Hij pleit voor een meldpunt.

De voorzitter veronderstelt dat mevrouw Schreuder de beantwoording afdoende vindt.

- Mevrouw Schreuder (PvdA) vraagt of er behoefte is aan een meldpunt waar men anoniem kan melden.
- De heer Teerink zegt dat dit kan dienen om al dan niet anoniem (vermeende) overtredingen te melden en om plannen te ontwikkelen.

De voorzitter verzoekt de inspreker zijn beantwoording -met het oog op de tijd- te beëindigen. Vervolgens dankt hij hem voor zijn bijdrage.

Kaderstellende rol

4. Wegenoverdracht Landsmeer (24.1051904)

Voorgenomen besluit:

1. *In te stemmen met de overdracht van beheer, onderhoud en eigendom van 28 km aan wegen aan de gemeente Landsmeer per 1 maart 2025.*

De voorzitter wijst erop dat de gestelde technische vragen in iBabs zijn terug te vinden.

- Portefeuillehouder Langeveld (VVD) meldt dat de overdracht van de wegen in de gemeente Waterland in een impasse verkeert. De gemeenteraad heeft het college opdracht gegeven om de gesprekken met HHNK hierover te beëindigen. Het college en HHNK beraden zich over het vervolg. HHNK betreurt de door de raad gemaakte keuze. De gesprekken met Purmerend verlopen momenteel in een zeer goede sfeer. In Landsmeer neemt de gemeenteraad in week 5 een besluit. Voorligt de overdracht van de wegen in de gemeente Landsmeer.
- De heer Rooker (Ongebouwd) gaat akkoord, hoewel de gemeente Landsmeer een netto betalende gemeente is. In reactie op de mededeling over Waterland, wil de heer Rooker weten wat de gevolgen voor de ingezetenen van Waterland zijn voor wat betreft de hoogte van het belastingtarief. Naarmate het aantal gemeenten terugloopt, nemen de kosten immers toe.
- De heer Komproe (CDA) verwacht dat de impasse inzake de gemeente Waterland positief zal eindigen. Het CDA gaat waar het Landsmeer betreft akkoord met het voorstel.
- De heer Van Schoorl (Boeren Burgers Waterbelang) gaat van harte akkoord met het voorstel en complimenteert de portefeuillehouder daarmee. Het kan wat de fractie betreft als hamerstuk worden geagendeerd voor het CHI.

Datum/vergadering
22 januari 2025 Commissie Water & Infrastructuur

- De heer Lap (fractie Lap) sluit zich aan bij de door de heer Rooker gemaakte kanttekeningen over de belastingen. Hij neemt aan dat de ondergrond van de dijken ook na de overdracht conform het voorstel, in eigendom blijft van HHNK. Maar dat wat betreft de wegen ook de ondergrond wordt overgedragen aan de bewuste gemeente(n).
- Mevrouw Koelemij (PvdA) heeft een deel van de 28 over te dragen kilometers deze middag per auto afgelegd en mede op basis van deze praktijkervaring, stemt de fractie in met het voorstel voor Landsmeer.
Voorts spreekt mevrouw Koelemij de wens uit dat HHNK en Waterland tot overeenstemming kunnen komen, omdat de tarieven voor de belastingbetaler niet zullen dalen als Waterland het onderhoud niet van HHNK overneemt.
- Portefeuillehouder Langeveld (VVD) dankt voor de positieve reacties.
Exacte informatie over de belastingen kan hij niet in afwachting van verder overleg met de gemeente Waarland niet verstrekken.
Waar van toepassing, blijft de grond onder de overgedragen dijken in het bezit van HHNK.

De voorzitter concludeert daarop dat wat de commissie betreft het voorstel als hamerstuk kan worden geagendeerd voor het CHI.

5. Bronnenonderzoek dinoterb – Deltares (ter bespreking op verzoek van de fractie Water & Natuur)

De voorzitter meldt dat dit onderzoek op verzoek van HHNK is uitgevoerd in het gebied waarin ook het Zwanenwater ligt. Het rapport is opgesteld door Deltares en het onderzoek is uitgevoerd door Wageningen Environmental Research, RIVM, het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) en Leiden Universiteit).

In recente jaren is op enkele plekken in het oppervlaktewater van het werkgebied van HHNK de stof dinoterb aangetroffen. Deze stof werd in het verleden gebruikt als herbicide in de landbouw maar dinoterb is inmiddels sinds de negentiger jaren verboden.

Het aantreffen van de stof heeft geleid tot een discussie over de bron. In opdracht van HHNK heeft Deltares onderzoek gedaan naar mogelijke verklaringen daarvoor.

Bespreking van het rapport is geagendeerd door de fractie Water & Natuur. Het was de bedoeling het in december 2024 te bespreken, maar omdat veel van de technische vragen door Deltares moesten worden beantwoord -na raadpleging van de onderzoeksdata- is de bespreking iets verlaat.

De bespreking van het rapport leidt niet tot besluitvorming. De gestelde technische vragen zijn in iBabs te vinden.

- Portefeuillehouder Beemsterboer (BBB) heeft behoefte aan een reactie op de opmerking van een van de sprekers, mevrouw Leeftang. Zij stelde dat HHNK gestopt was met metingen naar dinoterb. Maar dat is niet juist. HHNK heeft de metingen gewoon gecontinueerd maar er zijn nog geen resultaten bekend gemaakt, mede vanwege het verzoek van HHNK om -mocht dinoterb worden aangetroffen- een vervolgmeting dient plaats te vinden.
Overigens wil dit niet zeggen dat er dinoterb ook is gevonden: de portefeuillehouder weet dit niet.

Datum/vergadering
22 januari 2025 Commissie Water & Infrastructuur

- De heer Hoekstra (Water & Natuur) start met de constatering, dat dit debat in het algemeen bestuur ¹ plaatsvindt meer dan een jaar nadat het al lang verboden middel dinoterb norm-overschrijdend was aangetroffen én maanden na publicatie van het rapport van Deltares. Hieraan is -aldus de heer Hoekstra- ook zijn eigen fractie mede debet aan. Hij stelt voor om in het fractievoorzittersoverleg in algemene zin te bespreken of dit niet beter zou kunnen.
WN heeft ter voorbereiding veel vragen gesteld aan HHNK én Deltares. WN dankt beide voor de beantwoording.
Toen bekend werd dat dinoterb boven de toegestane norm in het oppervlaktewater voorkwam in 2023, stond HHNK in de schijnwerpers bij zowel inwoners, de media en de landelijke/regionale politiek. Op dat moment was dinoterb als bestrijdingsmiddel al langer dan 25 jaar verboden. Dus volkomen terecht dat het waterschap onderzoek heeft laten uitvoeren naar de mogelijke bron om onrust/speculaties weg te nemen. Het rapport concludeert dat er geen eenduidige bron van dinoterb is gevonden. Als meest aannemelijke bron wordt uitgegaan van nalevering van de stof uit de anaerobe waterbodem maar andere bronnen worden niet uitgesloten. Het is ook denkbaar dat het effluent van de rwzi een bron is.
De conclusies maken einde aan de onrust/speculaties. Het rapport bevat de nodige concrete aanbevelingen voor het vergaren van meer inzicht in de nalevering vanuit waterbodem en rwzi. Water & Natuur vindt dat deze aanbevelingen volledig moeten worden overgenomen: meten in de regio waar in het verleden veel dinoterb is gebruikt; opnieuw meten gedurende een langere periode van locaties waar eerder dinoterb is aangetroffen voor inzicht in jaarlijkse fluctuaties in het voorkomen van dinoterb, het nemen van monsters van het oppervlaktewater in de dagen voorafgaand, tijdens en direct na de baggerwerkzaamheden (en analyseren op dinoterb), meten van dinoterb in het effluent en influent van de rwzi's aangesloten op de huiselijke afvalstroom en de industriële toepassingen.
Dit alles in belang van alle partijen: waterschap, burgers en de landbouwsectoren die dinoterb voorheen hebben gebruikt.
W&N is benieuwd naar de reacties van de overige fracties en kan zich scharen achter de oproep van de spreker van de natuurorganisatie om gezamenlijk te werken aan een oplossing.
Uit de onderzoek bleek dat ook overige reeds verboden stoffen in het oppervlaktewater werden aangetroffen. Hoe gaat HHNK daarmee om? W&N is voorts benieuwd naar een reactie van D&H op het rapport.
In het memo van D&H van 7 november 2024 staat dat men de aanbevelingen gaat overnemen. Voor wat betreft de aanbevelingen waterbodem/rwzi's deels. D&H stelt voor om op twee locaties éénmalig de nalevering uit de waterbodem nader te onderzoeken. Dit is niet conform de aanbeveling uit het rapport. W&N vindt het wenselijk dat D&H alle aanbevelingen overneemt. Graag uitleg van de portefeuillehouder over de gemaakte keuze.
- De heer Zoon (PvdD) zegt zich 'rot te zijn geschrokken' toen dinoterb werd aangetroffen in het oppervlaktewater van het werkgebied van HHNK. Vooral omdat dit voor het ecosysteem schadelijk middel al in de jaren negentig al terecht was verboden. Het is een schande dat dinoterb al 25 jaar in het hele gebied wordt aangetroffen. Temeer omdat er incidenteel wordt gemeten op een aantal locaties. Er moeten dus ook locaties bestaan met hogere waarden. Alleen: daarvan is niets bekend.

¹ De heer Hoekstra zei AB maar het was de commissie.

Datum/vergadering
22 januari 2025 Commissie Water & Infrastructuur

Uiteindelijk heeft HHNK een brononderzoek laten uitvoeren. Een bureau-onderzoek, geen metingen in het veld op locaties waar dinoterb de afgelopen jaren is aangetroffen. Het onderzoek geeft geen antwoord op de vraag naar de herkomst van dinoterb maar toont wel aan hoe vaak het de afgelopen jaren is aangetroffen. Een schrikbarend aantal: 93 keer (norm-overschrijdend). Dat het vaak GBM-meetpunten zijn (de PvdD noemt dit 'landbouwgif-meetpunten') is niet verwonderlijk, omdat het verboden landbouwgif betreft.

Er zijn evenwel nog steeds geen verdere stappen gezet om de bron te achterhalen. De fractie verwacht evenwel op basis van dit onderzoek een daadkrachtige, stevige én openbare aanpak. De aanbevelingen worden evenwel teruggebracht tot één jaar onderzoek op een aantal locaties. Dit in afwijking van het advies.

Van openbaarheid is ook 'maar moeilijk sprake': W&N heeft moeite moeten doen om vragen te kunnen stellen aan onder andere Deltares.

De metingen met betrekking tot dinoterb over 2024 zijn inmiddels niet meer op de website van HHNK te vinden waardoor het algemeen bestuur, burgers en agrariërs dus niet meer kunnen beschikken over betrouwbare gegevens.

Het heeft er alle schijn van dat het waterschap radiostilte betracht en een jaar 'stil wil zitten'. In de communicatie lijkt HHNK vooral te willen benadrukken dat er geen reden is voor zorg én dat er vrijwel zeker geen oorzaak zal worden gevonden. De PvdD stelt dat HHNK -net als dinoterb- verstoppertje lijkt te spelen in de hoop dat dinoterb vanzelf verdwijnt.

Hoe kan het waterschap serieus worden genomen als het niet eens in staat blijkt te zijn de bron van één verboden stof vast te stellen? De PvdD vindt dat het onderzoek van Deltares het startpunt had moeten zijn: zodra er een verboden stof in het oppervlaktewater is aangetroffen dient het waterschap snel en daadkrachtig aanvullend onderzoek in te stellen naar de bron.

Het lijkt erop dat deze daadkracht van de zijde van het algemeen bestuur moet komen en de fractie denkt dat het algemeen bestuur het dagelijks bestuur dan ook per motie moet opdragen hoe het verder dient te handelen. Nog eens 25 jaar geen actie is geen optie.

- Mevrouw Schreuder (PvdA) vindt het zeer frustrerend dat ondanks alle energie die in het onderzoek is gestoken, de herkomst van dinoterb nog steeds niet bekend is. Maar de ontstane commotie heeft wel als vlieg wiel gefungeerd binnen de organisatie met betrekking tot de herkomst en dat noemt de PvdA positief. Tijdens een werkbezoek aan Waterproof werd uitleg gegeven over het analyseren. Maar tussen de metingen en het moment waarop de bevindingen bij HHNK arriveren en worden bestudeerd, ligt een behoorlijk lange tijd. Er werd afgesproken na te gaan wat hieraan te doen. Uit het memo van 7 oktober blijkt dat er nieuwe werk- en procesafspraken met Waterproof worden gemaakt (inclusief nieuwe DVO). Kan de portefeuillehouder uitleg geven over deze plannen? Zodat de tijd tussen de metingen en het nemen van actie kan worden ingekort. Er zijn immers aanzienlijk meer vergelijkbare stoffen als dinoterb en de portefeuillehouder heeft net bevestigd dat er nog steeds metingen plaatsvinden. De PvdA is eveneens benieuwd naar het water bij de rwzi's. De aanbeveling over te gaan tot metingen is overgenomen maar wordt er ook daadwerkelijk gemeten en zo ja, wat?
- De heer Frowijn (CDA) vindt het zeer zinvol dat er een bronnenonderzoek is uitgevoerd. Volgens het rapport wijken de nu gemeten concentraties niet wezenlijk af van de concentraties in het verleden en die in het verleden zijn opgeslagen in de waterbodem en die nu door het baggeren zijn vrijgekomen; is er geen aannemelijke oorzaak gevonden maar lijkt een incidentele bron het meest aannemelijk; verder heeft Deltares geen aanwijzingen gevonden voor het gebruik van dinoterb in de bollenteelt.

Datum/vergadering
22 januari 2025 Commissie Water & Infrastructuur

Het adviseert extra onderzoek naar laboratoriummetingen, naar het effluent van de rwzi's en de mogelijkheid dat de stof wordt gemeten ten gevolge van baggeractiviteiten.

Het CDA is tevreden dat het dagelijks bestuur deze aanbevelingen heeft overgenomen maar stelt -net als de PvdD- dat de communicatie beter had gekund.

Tijdens de vergadering van 27 maart werd frequent de bollensector aangewezen als de bron van dinoterb en Natuurmonumenten 'wist zeker dat de bollensector verantwoordelijk was' en zou de pers zelfs actief benaderen als dit niet zou kloppen.

Het CDA is benieuwd of deze toezegging gestand is gedaan.

De negatieve berichtgeving over de bollensector verscheen -mede dankzij de heer Vollenbroek (MOB)- ook in de media. Die wat het CDA betreft hierin dan ook een dubieuze rol heeft gespeeld.

Zelfs in de vergadering van 16 oktober 2024 werd wederom door sprekers met beschuldigende vingers naar de bollensector verwezen. Net als overigens tijdens deze commissievergadering.

27 maart 2024 sprak de heer Jaap Bont in namens de 'Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur'. Toen werd al duidelijk dat dinoterb niet is gebruikt door de bollensector als gewasbeschermingsmiddel. In lijn met de door het waterschap aan het algemeen bestuur reeds verstrekte informatie.

Die avond gaf D&H zeer formeel aan dat het bronnenonderzoek nog moest uitwijzen wat de feitelijke bron zou kunnen zijn. Terwijl de hoogheemraad toen al in openbaarheid had kunnen aangeven dat er niet -ook vanuit de onschuldpresumptie- beschuldigend naar de bollensector zou moeten worden verwezen. Zeker in een tijd waarin de agrarische sector het 'toch al zo moeilijk heeft en van alles de zwarte piet krijgt toegeschoven'.

Het CDA is tevens verontwaardigd met betrekking tot de procedure rondom sprekers op 27 maart. Diegenen die op individuele basis inspraken en met beschuldigende vingers richting agrarische sector wezen, kregen vijf minuten spreektijd.

De heer Jaap Bont -die namens bijna 400 bollenbedrijven insprak- kreeg ook slechts vijf minuten. Het CDA vindt dat hiermee een volgend keer anders moet worden omgegaan.

Vraag aan de portefeuillehouder: in hoeverre heeft deze al contact gehad met de bollensector en de onderzoeksresultaten gedeeld? En heeft D&H zelf al actief contact opgenomen met de media hierover en is er benadrukt dat Deltares geen aanwijzingen heeft gevonden dat dinoterb al is gebruikt in de bollenteelt?

Het CDA hecht grote waarde aan goede communicatie nu veel ingelanden zich grote zorgen maken.

- Mevrouw Beerepoot-Bakker (50PLUS) zegt na lezing in verwarring te zijn gebracht. Er schijnt een probleem te zijn met dinoterb maar er wordt gezegd dat er binnen de metingen op meerdere plekken de norm één keer of meerdere keren is overschreden. Daarnaast antwoordt D&H op vragen: 'In ons gebied is in geen enkel monster dinoterb voorgekomen'. Mevrouw Beerepoot vindt dit tegenstrijdig als anderzijds wél binnen de metingen wordt geconstateerd dat de norm wordt overschreden en dat in de monsternamen geen enkele keer dinoterb is aangetroffen. Hoe kan dan de norm worden overschreden? Graag een toelichting.
- Portefeuillehouder Beemsterboer (BBB) zegt in antwoord op 50PLUS dat er de afgelopen 20 jaar dinoterb is aangetroffen. Dat HHNK dat zou ontkennen 'is een broodje aap'.

Datum/vergadering
22 januari 2025 Commissie Water & Infrastructuur

Water & Natuur kreeg de mogelijkheid om aanvullende vragen te stellen. Het is ook gelukt om deze te laten beantwoorden door Deltares. De portefeuillehouder vindt dan ook dat er wat dit betreft goed is samengewerkt.

Verwijzend naar de kanttekening van W&N over de beëindiging van speculaties, zegt de portefeuillehouder dat HHNK bewust ervoor koos om het onderzoek te richten op dinoterb om zodoende na te laten gaan of het waterschap zijn werk op de goede manier deed. Er is veel geleerd, onder andere over de communicatie. Ander aandachtspunt: een snellere informatie van meetuitkomsten, onder andere naar het algemeen bestuur. Het was de portefeuillehouder tot deze avond niet bekend dat de meetuitkomsten niet meer op de HHNK-website staan. Hij zegt toe de beweegredenen hiervoor te zullen nagaan. D&H heeft overigens al eerder aangegeven dat het zo open mogelijk over deze kwesties wil communiceren.

De portefeuillehouder verwacht dat met het onderzoek geen einde is gekomen aan speculaties. HHNK heeft wat hem betreft gedaan wat het kon: het onderzoek is uitgevoerd door een gerenommeerd bureau en een viertal andere bureaus is gevraagd of dit goed is uitgevoerd. De conclusie dat er een zo grondig mogelijk onderzoek is uitgevoerd, lijkt hem gerechtvaardigd. Voorts kijkt ook de NVWA mee.

In reactie op de kwalificaties van de PvdD wijst de portefeuillehouder erop, dat de herkomst nog steeds niet bekend is. Dat bepaalde stoffen uitermate lang in de grond aanwezig blijven wordt aangetoond met het nog steeds aantreffen van stoffen die in de Gouden Eeuw in een in het veenweidegebied gevestigde verffabriek werden uitgestoten. Dat HHNK wordt verweten 'verstoppertje' te spelen, vindt de portefeuillehouder pijnlijk omdat dit wel het laatste is wat het waterschap met betrekking tot dinoterb zou willen doen. De stof is inderdaad tot 1996 op grote schaal is gebruikt, het blijkt kankerverwekkend te zijn en dat inmiddels in Europa is verboden, maar het kan nog steeds illegaal van buiten Europa het land binnenkomen. De portefeuillehouder kan niet garanderen dat dinoterb nooit meer wordt gebruikt of niet ergens nog in geringe mate 'verstopt staat'.

De conclusie van de PvdA over het vliegwielt voor de organisatie is correct en de portefeuillehouder hoopt dat de organisatie optimaal heeft geleerd van het onderzoek. Tijdens het werkbezoek aan Waterproof bleek dat het niet zo simpel is om de termijnen te verkorten.

De portefeuillehouder kan zich vinden in de inbreng van het CDA inzake het -zeker primair- 'framen' van de bollensector. Tijdens het congres van de bollensector heeft de portefeuillehouder aangegeven dat dinoterb hoogstwaarschijnlijk niet gebruikt is door de bollensector. Uit de feiten blijkt dat slechts 2% van de dinoterb indertijd is gekocht door bollentelers maar vraag is wel, welke weldenkende kweker zijn gewas zou willen verbranden met deze herbicide. De portefeuillehouder heeft dus inderdaad contact met deze sector.

Tweede termijn

- De heer Zoon (PvdD) benadrukt het verschil tussen dinoterb (met een korte halveringstijd waardoor het snel afbreekt) en zware metalen afkomstig uit verffabrieken (blijven aanwezig).

De heer Zoon had verwacht dat de portefeuillehouder inzicht zou geven in de aanpak, maar kennelijk blijft die dat er gedurende één jaar op een aantal kleine locaties zal worden gemeten hetgeen zal leiden tot de conclusie dat de bron niet kan worden achterhaald. Vraag: hoe zorgt HHNK ervoor dat dinoterb 'ons niet meer blijft achtervolgen'? Er zal -zoals ook W&N zei- zeer veel moeten worden gemeten. Nog steeds is de bron niet bekend zijn: om die te bepalen (het zou al dan niet de bloembollensector kunnen zijn) zijn metingen vereist. Hoe gaat het waterschap dit organiseren?

Datum/vergadering
22 januari 2025 Commissie Water & Infrastructuur

- De heer Hoekstra (Water & Natuur) is het eens met de PvdD. Vraag aan het CDA: als die fractie van mening is dat de bollensector zo wordt beschadigd, dan is dat toch een extra reden om te bron beter te kennen? De portefeuillehouder acht het volstrekt ondenkbaar dat een teler dinoterb inzet omdat dit leidt tot verbranding van het gewas, maar is de portefeuillehouder het eens met W&N dat het middel wel wordt gebruikt als voorbereiding op de bollenteelt (zie ook het rapport)?
- De heer Frowijn (CDA) dankt de portefeuillehouder voor diens beantwoording en zijn erkenning dat de communicatie 'wat beter had gekund'. Het CDA herhaalt dat de hele dinoterb-kwestie voor grote onrust heeft gezorgd en de fractie vraagt zich af waarom HHNK niet actiever heeft gecommuniceerd ter geruststelling in plaats van slechts te verwijzen naar gezondheidsinstanties. Hij vindt het tijd om samen daarmee een persbericht uit te doen gaan verwijzend naar het onderzoek van Deltares en de conclusie dat het in principe niet schadelijk is voor de gezondheid. Is de portefeuillehouder hiertoe bereid? Het CDA had uiteraard gehoopt dat Deltares de bron had kunnen opsporen en een duidelijke oorzaak had kunnen aangeven. Helaas is er nog steeds geen aannemelijke oorzaak gevonden. Vandaar dat het CDA het aanvullende onderzoek toejuicht naar de vraag of dinoterb vrijkomt bij baggeren en de overschrijding van toegestane concentraties zou kunnen verklaren. Verder aanvullend onderzoek naar de incidentele bron acht het CDA minder zinvol gezien de halveringstijd die tot snel handelen noopt om überhaupt nog te kunnen meten en te koppelen aan een bron. Onderzoek naar bodem en effluent is daarentegen wel zinnig.
- Mevrouw Beerepoot-Bakker (50PLUS) reageert op het antwoord van de portefeuillehouder op haar eerste termijn. Er lijkt sprake van miscommunicatie. Zij begreep dat de metingen hadden aangetoond dat de norm voor dinoterb wél waren overschreden, maar dat in geen van de monsters dinoterb was aangetroffen. Mevrouw Beerepoot verwijst naar de stukken en de bestaande onrust. De heer Frowijn stelt dat de stof zeer vluchtig is en dat dinoterb derhalve alleen kan worden aangetroffen in een monster als er zeer snel wordt gemeten. Maar er kan alleen worden geconstateerd dat de norm is overschreden, als dinoterb daadwerkelijk is aangetroffen. Mevrouw Beerepoot vindt dat er onder g op pagina 6 op een tegenstrijdigheid duidt. Graag alsnog nadere uitleg.
- De heer Hoekstra (Water & Natuur) interrumpeert alsnog de heer Frowijn. Afgaande op zijn inbreng zou het CDA de door Deltares aanbevolen vervolgonderzoeken moeten steunen. Maar dat lijkt niet het geval.
- De heer Frowijn (CDA) verwijst naar het memo van D&H waarin staat dat het de aanbevelingen overneemt. Het CDA gaat er dan ook vanuit dat alle aanbevelingen worden overgenomen.
- De heer Hoekstra (Water & Natuur) adviseert het CDA beide nog maar eens goed te vergelijken. Tekst Deltares: *'Het opnieuw meten van locaties waar eerder dinoterb is aangetroffen gedurende een langere periode kan meer inzicht geven in jaarlijkse fluctuaties in het voorkomen van de stof, daarbij zou mogelijk passieve sampling ingezet kunnen worden om gedurende een langere periode te kunnen meten zonder eventuele pieken te missen'*. D&H heeft het over het twee keer monstereisen bij het Zwanenwater en de polder De Drieban. De aanbeveling van Deltares ontbreekt.

Datum/vergadering
22 januari 2025 Commissie Water & Infrastructuur

- De heer Breedijk (Waterplatform Groen, Water & Land) is content dat D&H alle aanbevelingen van Deltares overneemt en dat er dus niet slechts twee keer wordt gemeten maar dat er ook specifiek gekeken wordt naar de verdachte hotspots. Gezien de incidentie is het ook denkbaar dat D&H een nieuwe hotspot wil afwachten. De fractie kan zich volledig vinden in de beoogde acties zoals vermeld in het memo van 7 oktober 2024 maar hecht eraan dat er druk op de ketel blijft en verzoekt D&H om binnen afzienbare tijd een update van dit memo te sturen zodat het algemeen bestuur goed de vinger aan de pols kan houden (voortgang, mogelijkheden e.d.).
- Portefeuillehouder Beemsterboer (BBB) herhaalt, dat HHNK bij reguliere metingen altijd ook op dinoterb test. Het is dus niet zo, dat er slechts een keer in de bagger van De Drieban wordt gemeten. De normale metingen worden uitgevoerd en aansluitend wordt de grond verstoord zodat kan worden aangetoond of dinoterb al dan niet in de bagger voorkomt. Dat gebeurt in De Drieban (gezien hoge aantal agrariërs) en in het Zwanenwater.
- De heer Zoon (PvdD) vraagt of dit wel conform het advies van Deltares is. Dat adviseert op meer dan twee plaatsen te laten meten.
- Portefeuillehouder Beemsterboer (BBB) herhaalt dat HHNK (nog steeds) op meer plaatsen laat meten maar dat daarnaast specifiek op de twee genoemde plekken metingen uitvoert in de bagger. Als dinoterb in bagger voorkomt, moet het daar te vinden zijn. Eén jaar wordt in het effluent gemeten en daarna wordt het algemeen bestuur uiteraard geïnformeerd over de resultaten van de metingen. De portefeuillehouder heeft geen bezwaar tegen het uitbrengen van een persbericht, maar dit dient uiteraard eerst binnen D&H te worden besproken/besloten. Er wordt gesproken over een jaargemiddelde als dinoterb één keer wordt gevonden. Als het jaargemiddelde onder de detectiegrens van 30 blijft, wordt het beoordeeld als 'zijnde niet aanwezig'. Ligt het gemiddelde boven de detectiegrens, wordt gezegd dat dinoterb is aangetroffen. Omdat het slechts één keer per locatie is gevonden (op twee locaties na waar dinoterb twee keer is aangetroffen) is het lastig om het gemiddeld te halen.
- De heer Breedijk (Waterplatform Groen, Water & Land) vraagt of de portefeuillehouder heeft toegezegd dat er binnen afzienbare tijd een update van het memo van 7 oktober kan worden verwacht.
- Portefeuillehouder Beemsterboer (BBB) herhaalt, dat het algemeen bestuur na afronding van het onderzoek -duurt één jaar- zal worden geïnformeerd.

De voorzitter signaleert dat een commissielid nog een vraag heeft. Aannemende dat die belangrijk is, is hij bereid over zijn hart te strijken mits het een klein vraagje betreft.

- Mevrouw Schreuder (PvdA) zegt dat zij ervan uitgaat, dat deze update niet slechts betrekking zal hebben op dinoterb maar ook aangeeft, hoe dit dossier en de bevindingen de wijze van werken van HHNK heeft veranderd.
- Portefeuillehouder Beemsterboer (BBB) zegt dat de update zich niet zal beperken tot hetgeen Waterplatform Groen, Water & Land verzocht maar tevens, hoe de organisatie met de uitkomsten is omgegaan.

De voorzitter sluit vervolgens het agendapunt.

Datum/vergadering
22 januari 2025 Commissie Water & Infrastructuur

Procedurele zaken

6. Vaststellen verslag en actielijst Commissie Water & Infrastructuur van 4 december 2024 (24.1120471)

Redactioneel: pagina 5. In bijdrage van de heer Breedijk over de langetermijn-aanpak dient '14 dag' te worden gewijzigd in '14 jaar'.

Het verslag wordt overigens ongewijzigd vastgesteld evenals de actielijst en de lijst van toezeggingen.

7. Sluiting

De voorzitter sluit daarop het openbare deel van deze commissievergadering.

8. Opening

De voorzitter opent aansluitend de besloten vergadering van de Commissie Water & Infrastructuur van 22 januari 2025. Volgens het reglement van orde zal de commissie vervolgens dienen te besluiten, of deze vergadering inderdaad een besloten karakter dient te hebben.

De opening én de vaststelling van de agenda vinden beide in openbaarheid plaats. Na vaststelling van de agenda zal de livestream worden gestopt en wordt de publieke tribune verzocht de zaal te verlaten.

Alleen de beëdigde leden én steunfractieleden van het HHNK-bestuur zijn gerechtigd deze besloten vergadering bij te wonen.

9. Vaststelling van de agenda

De voorzitter constateert dat de aanwezigen instemmen met de voorliggende agenda. Vervolgens wordt de livestream gestopt en verlaten bezoekers/niet-gerechtigden de publieke tribune. Alleen diegenen die inhoudelijk bij het dossier zijn betrokken, zijn gerechtigd kennis te nemen van de beraadslagingen.

10. Heropening vervolg vergadering

De voorzitter heropent de vergadering. Van het besloten deel wordt een separaat verslag opgesteld.